

Актуальні аспекти викладання дисциплін художньо-естетичного циклу у професійній підготовці студентів мистецького профілю

О.В. Плотницька,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

За останнє десятиріччя вітчизняними науковцями узагальнено та обґрунтовано багаторічний досвід науковців та педагогів-практиків у галузі художньо-педагогічної освіти. Написано та опубліковано монографічні дослідження й навчальні посібники з музичної педагогіки, теорії і методики освіти, педагогіки мистецтва, які відповідають вимогам і Державним стандартам середньої та вищої школи. Врахування впливу сучасних тенденцій розвитку суспільства, адаптація шляхів розвитку національної освіти до якісно нових та постійно змінюваних умов функціонування становлять важливі питання для модернізації української освіти. У цьому контексті стає очевидним, що обізнаність українських освітян з процесами виникнення інтеграції, як результату високого рівня реалізації міжпредметних зв'язків, що припускають не просто контакти, комунікацію предметів, а встановлення глибинного зв'язку, що ґрунтується на загальних для декількох предметів наукових ідеях, концепціях, що дають цілісне уявлення про світ загалом, людину та її культуру [10].

Оскільки метою освіти є формування гармонійно розвиненої особистості, то ті цілі, які ставить перед собою освіта, збігаються з функціями мистецтва як найважливішого засобу прилучення людини до загальнолюдських, духовних цінностей через власний досвід і особисте емоційне переживання. Саме мистецтво виражає і формує ставлення людини до всіх явищ буття і, власне, до самої себе. Будучи істотним компонентом культури, мистецтво є єдиним видом діяльності, що створює цілісну картину світу в суцільності думки і почуття.

Викладач дисциплін художньо-естетичного циклу – одна з найбільш творчих і інтегрованих професій. Проблеми, що виникають у сфері художньо-естетичної освіти полягають у тому, що процес навчання майбутніх учителів у вищих закладах освіти має розосереджений характер, кожна зі спеціальностей все ще розв’язує свої вузькопрофесійні завдання поза орієнтацією на загальну мету підготовки пропагандистів світової і національної художньої культури. Подолання складної ситуації ми бачимо у науковому підході до навчально-виховного процесу, розумінні ролі культурологічно-теоретичних та художньо-естетичних знань в управлінні процесом пізнання і художнього сприйняття, врахуванні принципу інтеграції різних видів мистецтва, в усвідомленні того, що метою художньо-естетичної освіти і виховання є формування у реципієнтів складних стереотипів соціально важливих почуттів, усебічний гармонійний розвиток особистості.

Накопичений мистецтвом досвід необхідно використовувати для цілеспрямованого моделювання навчально-виховного процесу, зокрема, при розробці нових перспективних технологій, оскільки мистецтво виступає ідеальною моделлю цілісного духовного впливу на особистість. Головним педагогічним потенціалом мистецтва є об’єднання всіх видів навчальної та виховної діяльності, адже саме мистецтво виступає тією моделлю комплексного підходу до виховання особистості, яка повністю відповідає нагальній потребі людини в універсальній діяльності та спілкуванні, і це сприяє постійному безперервному духовному і соціальному розвитку людини і суспільства в цілому.

За визначенням О.П. Рудницької, «зміст предметного навчання мистецтва слід розглядати в інтегративному контексті – як спорідненість різних елементів знань про особливості розкриття багатоаспектності навколишнього світу, відображення реальності “мовою” ліній, барв, звуків, які людина сприймає за допомогою зору, слуху та інших органів чуття» [9, с.113]. Генетичний зв’язок художньої і педагогічної діяльності дозволяє говорити про більш глибоке

застосування закономірностей мистецтва у цілеспрямованому формуванні та розвитку особистості, використовуючи всі основні функції мистецтва: художню, гедоністичну, ілюстративну, соціальну, компенсаційну, сугестивну, пізнавальну, комунікативну, виховну. Ізольований підхід до розгляду різновидів мистецтва як замкнених або відокремлених галузей часто призводить до обмеженості художнього і вербального мислення, вузькості образно-асоціативних уявлень, недостатньої наукової компетентності у розумінні стильової і жанрової атрибутики творів.

Педагогічний процес є творчою діяльністю, взаємодією педагога і студента, при якій вагому роль відіграє визначення пріоритету самоцінності особистості. Разом з тим, нерідко спостерігається домінанта утилітарного підходу у художньо-педагогічній освіті і естетичному вихованні: мистецтво, його твори використовуються як засіб впливу на особистість з метою досягнення бажаних естетичних смаків, ідеалів, а на другому плані залишаються цінності самого мистецтва – з одного боку, й індивідуальні властивості особистості, що навчається (від них залежить сприйняття мистецтва й особливості повноцінного художнього розвитку особистості в цілому), – з іншого.

Багато років накопичений мистецтвом досвід успішно використовується теоретиками і практиками професійної освіти (С. Коновець, М. Лещенко, Л. Масол, В. Орлов, О. Отич, В. Ражніков, О. Щолокова, Б. Юсов, та ін) для цілеспрямованого моделювання навчально-виховного процесу, підготовки майбутніх учителів із предметів художньо-естетичного циклу, зокрема, при розробці нових перспективних технологій. «У розмаїтті своїх видів мистецтво акумулює соціально-духовний досвід поколінь і передає його в особистий досвід кожної людини» (О. П. Щолокова) [14, с.23].

кінець ознайомчого фрагмента